

18. КОМБІНАТОРНО-ГРАНИЧНИЙ МЕТОД ПИТОМИХ ПРИБУТКІВ У ЗАДАЧІ РОЗПОДІЛУ ОБМЕЖЕНИХ РЕСУРСІВ

Галузь складається із підприємств з порядковими номерами $j=1,2,\dots,n$ (ми розглядаємо приклад для $n=3$). Потрібно між ними розподілити ресурси $X=4$ млн. грн. Вважаємо, що прибуток підприємства не залежить від розподілу ресурсів по інших підприємствах. Підприємства можуть використовувати отримані кошти для власних потреб, пов'язаних з їх діяльністю: для випуску продукції, часткової модернізації підприємства тощо. В табл. 18.1 показані дані про інтенсифікацію прибутків $I_{ij}^P = \Delta S_{ij}^P / t_{ij}^P$, розрахованих через значення прибутків ΔS_{ij}^P та часу їх отримання t_{ij}^P у залежності від можливих варіантів виділення ресурсів x_{ij}^P . В результаті виконаних розрахунків кожне j -те підприємство отримує x_j ресурсів, яке співпадає лише з одним із можливих значень варіантів x_{ij}^P ; відповідно підприємство дає прибуток $q_j(x_j)$ за час T_i , який співпадає лише з одним із можливих значень прибутків ΔS_{ij}^P та часу t_{ij}^P для даного підприємства. Ці дані можна звести у табл. 18.2.

Таблиця 18.1
Дані про інтенсифікацію прибутків $I_{ij}^P = \Delta S_{ij}^P / t_{ij}^P$, значення прибутків ΔS_{ij}^P та часу їх отримання t_{ij}^P у залежності від можливих варіантів виділення ресурсів x_{ij}^P

Ресурс x_{ij}^P , млн. грн.	Інтенсифікація прибутків $I_{ij}^P = \Delta S_{ij}^P / t_{ij}^P$ по i -му ресурсу для j -го підприємства, млн. грн./місяць, де ΔS_{ij}^P – отриманий прибуток, млн. грн.; t_{ij}^P – час, витрачений підприємством на отримання прибутку, місяців		
	$j=1$	$j=2$	$j=3$
0	0	0	0
1	$I_{11}=0,48/0,5=0,96$	$I_{12}=0,56/2=0,28$	$I_{13}=0,52/0,5=1,04$
2	$I_{21}=1,0/3=0,33$	$I_{22}=1,12/1=1,12$	$I_{23}=1,04/0,5=2,08$
3	$I_{31}=1,4/3=0,47$	$I_{32}=1,4/3=0,47$	$I_{33}=1,3/2=0,65$
4	$I_{41}=1,8/5=0,36$	$I_{42}=1,56/4=0,39$	$I_{43}=1,6/3=0,53$

Таблиця 18.2
Прибуток від дійсно наданих капітальних вкладів

Підприємство, j	1	2	3
Дійсно виділений ресурс, x_j млн. грн.	x_1	x_2	x_3
Дійсно отриманий прибуток, $q_j(x_j)$ млн. грн.	$q_1(x_1)$	$q_2(x_2)$	$q_3(x_3)$
Час на отримання прибутку, T_j місяців	T_1	T_2	T_3

Враховуючи дані табл. 18.2, ми можемо написати наведені нижче рівняння. Функція мети полягає в отриманні максимального прибутку

$$F = \sum_{j=1}^3 q_j(x_j) \rightarrow \max$$

при обмеженні $\sum_{j=1}^3 x_j \leq X$

де $x_j \geq 0$; $j = \overline{1, n}$

$X = 4$ млн. грн. – загальний ресурс.

Для спрощення розрахунків вважаємо, що розподіл вкладів виконується з градацією у 1 млн. грн., тобто підприємство може отримати 0, 1, 2, 3, 4 млн. грн. Ця задача вирішується аналогічно задачі рюкзака. Розподіл виконується по етапах, кількість яких дорівнює кількості підприємств.

Розглянемо Етап 1 інтенсифікації прибутку: отримання найбільшого прибутку з визначенням часу. На основі даних табл. 18.1 введемо значення питомих прибутків як відношення прибутків до виділених підприємству ресурсів (цим ми визначаємо, який прибуток дає кожна одна гривня внесених ресурсів) і виділимо найбільші їх ранжовані значення (див. затемнені комірки табл. 18.3).

Таблиця 18.3
Значення прибутків у гривнях на одну гривню внесених ресурсів

Ресурс x_{ij}^P млн. грн.	Питомі прибутки у гривнях на одну гривню внесених ресурсів: $\Delta S_{ij}^P / x_{ij}^P$		
	$j=1$	$j=2$	$j=3$
0	0	0	0
1	0,48	0,56	0,52
2	0,5	0,56	0,52
3	0,46	0,46	0,44
4	0,44	0,38	0,40

Зі значень затемнених комірок ми повинні скласти комбінаторно-граничним методом підсумкову суму у 4 млн. грн. Це можливо, якщо у підприємства ми вкладаємо ресурси у вигляді

$$x_1=0 \text{ млн. грн.}; x_2=2 \text{ млн. грн.}; x_3=2 \text{ млн. грн.}$$

з отриманням підсумкового прибутку $P_0=0+1,12+1,04=2,16$ млн. грн. за термін $T_0=1$ місяць. При визначенні часу можна орієнтуватись на найбільший термін отримання прибутку від одного з підприємств або ж враховувати, що отримані раніше гроші від одного з підприємств можуть бути вкладені в підприємницьку діяльність і давати прибуток вже до отримання прибутку з іншого наступного підприємства.

Розглянемо Етап 2 інтенсифікації прибутку: отримання найбільшого інтенсифікаційного прибутку з визначенням часу. З табл. 18.1 введемо значення питомих інтенсифікаційних прибутків у гривнях на одну гривню внесених ресурсів і виділимо найбільші їх ранжовані значення (див. затемнені комірки табл. 18.4).

Таблиця 18.4

Питомі значення прибутків у гривнях на одну гривню внесених ресурсів у моделі інтенсифікації

Ресурс x_{ij}^P , млн. грн.	Питомі інтенсифікаційні прибутки у гривнях на одну гривню внесених ресурсів: I_{ij}^P/x_{ij}^P		
	$j=1$	$j=2$	$j=3$
0	0	0	0
1	0,96	0,28	1,04
2	0,165	0,56	1,04
3	0,157	0,157	0,22
4	0,09	0,1	0,13

Зі значень затемнених комірок ми повинні скласти підсумкову суму в 4 млн. грн. З даних табл. 18.4 можна отримати два варіанти виділення ресурсів підприємствам:

1) $x_1=0$ млн. грн.; $x_2=2$ млн. грн.; $x_3=2$ млн. грн.

з отриманням підсумкового прибутку $P_{K1}=0+1,12+1,04=2,16$ млн. грн. за час $T_{K1}=1$ місяць (у даному випадку орієтуємось на підприємство, яке пізніше отримає прибуток);

2) $x_1=1$ млн. грн.; $x_2=2$ млн. грн.; $x_3=1$ млн. грн.

з отриманням підсумкового прибутку $P_{K1}=0,48+1,12+0,52=2,12$ млн. грн. за час $T_{K1}=1$ місяць (у даному випадку орієтуємось на підприємство, яке пізніше отримає прибуток).

Як бачимо, програмування згідно з моделлю інтенсифікації прибутків не має переваг і тому не застосовується.

Для порівняння: в результаті розрахунків традиційним методом ми отримаємо максимальний прибуток $F=2,16$ млн. грн., якщо розподілимо ресурси між підприємствами за схемою: $x_1=0$ млн. грн.; $x_2=2$ млн. грн.; $x_3=2$ млн. грн.

Завдання. Розв'язати задачу по розподілу обмежених ресурсів. Дані наведені у табл. 18.5 та табл. 18.6. Час отримання прибутку та інтенсифікацію прибутків кожний студент визначає довільно.

Таблиця 18.5

Прибуток від капітальних вкладів

Ресурс x_{ij}^P	Прибуток ΔS_{ij}^P i -го ресурсу j -го підприємства, млн. грн.		
	$j=1$	$j=2$	$j=3$
0	0	0	0
1	1,2	0,12N	0,084N
2	0,15N	0,21N	1,4
3	0,27N	2,3	0,23N
4	0,29N	0,285N	0,28N

Таблиця 18.6

Прибуток від капітальних вкладів

Ресурс x_{ij}^P	Прибуток ΔS_{ij}^P i -го ресурсу j -го підприємства, млн. грн.		
	$j=1$	$j=2$	$j=3$
0	0	0	0
1	1,5	0,15N	0,14N
2	1,7	2,1	0,15N
3	2,4	0,22N	0,28N
4	3,2	0,28N	0,32N

Тут N – порядковий номер студента у групі.